

Shahid Bahonar
University of Kerman

Iranian E-Commerce Scientific
Association

Designing the Exploiting Model of Opportunities for Entrepreneurial Development in Iranian Waste Industry

Fatemeh Namjoo^{IB*}

Javad Mehrabi^{IB**}

Parviz Saketi^{IB***}

Abstract

Objective: Purpose: In the modern world, growing percentage of the urban population and increasing development of the urban areas resulted in increasing consumption of the material containing irresolvable waste and the other extras associated with the modern life; so it evoked the urban managers to pay attention to the matter of the waste more seriously. In spite of many ways to achieve progress and to increase productivity, taking advantage of the entrepreneurial opportunities by applying the new technologies accompanied with creating the new markets can increase wealth and improve the national economy of the countries. In this field, having insight and identifying the entrepreneurial opportunities made this process valuable. Utilizing the entrepreneurial opportunities in the field of waste is considered as an effective factor in productivity, thus it gains the economic advantage for the countries.

Method: This research with the aim of planning the utilization model of the entrepreneurial opportunities in the waste industry tends to create an insight to achieve productivity by identifying the aforementioned opportunities. In terms of method, this research is qualitative and exploratory and in terms of goal, it is applicable. Information gathering method was the semi-structured interviews and the participants were selected purposefully by the snowball method. The interviews continued till the saturation point of the theoretical views. The twelfth review was witness to the considered goal. In the quality part, analyzing data was done through the content analysis (Khanifer & Moslemi, 2018) by the three steps of coding by MAXQDA 2020 software. For reliability of the qualitative research, the methods of triangular of data sources, colleague's review, and participants' checking were used (Khastar, 2009). For validity, two methods of the open test reliability and reliability of agreement between two coders were used (Khastar, 2009).

Findings: Interviews with the participants were continued till the saturation point was achieved in the twelfth one. The participants were selected on purpose by the snowball method. Data analysis was done through the three steps of coding by MAXQDA2020 software. Based on the research findings, "the rules and upstream documents, culture building and education, technology, and institutes" are effective in utilizing of the entrepreneurial opportunities in the waste industry.

Journal of Development and Capital, Vol. 7, No.2, 253-272.

* **Corresponding Author**, PhD. Candidate of International Entrepreneurship, Islamic Azad University, Qazvin Branch, Qazvin, Iran. **Email:** fatemeh9552@yahoo.com

** Assistant Professor of Accounting Management, Islamic Azad University, Qazvin Branch, Qazvin, Iran. **Email:** mehrabijavad@yahoo.com

*** Assistant Professor of Educational Sciences and Psychology, Islamic Azad University, Shiraz Branch, Shiraz, Iran. **Email:** ppparviz@outlook.com

Submitted: 12 April 2022 **Revised:** 5 June 2022 **Accepted:** 15 June 2022 **Published:** 6 December 2022

Publisher: Faculty of Management & Economics, Shahid Bahonar University of Kerman.

DOI: 10.22103/jdc.2022.19276.1230

©The Authors.

Abstract

Conclusion: Up to now, in Iran, the matter of the entrepreneurial opportunities in the waste industry was not accounted as it deserved, except by a few researchers. Therefore, the present research tends to present the model of utilizing the entrepreneurial opportunities in the aforementioned industry. So, analyzing data was carried out in the three steps of coding by MAXQDA2020 software. Based on the research findings, the factors of rules and upstream documents, culture building and education, technology, and institutes were identified. In this model, the rules and upstream documents including “amending and improving the laws and the supportive laws”; culture building and education including “entrepreneurial culture in the field of waste, entrepreneurial education; the institutes including “the formal and informal ones”; technology including “attraction and usage” were identified. Parallel with the research results, Kornayich et.al (2012) explained that entrepreneurship as a factor of identification, evaluation, and opportunity utilization process in the hospital waste disposal can be effective and creates value. Mirtorabi et.al (2013) also pointed to the effect of the information sources and the communication channels in accepting the waste management and changing as well as improving the knowledge, attitudes, and skills of the rustics to fulfill the management requirements that evaluate the effective role of culture building and awareness increase, parallel with the research results. Ramavandi et. al (2014) demonstrated that in Bushehr city, waste recycling gained low rate since the industrial sector faces with challenges including lack of awareness about the advantages of recycling of recycled raw materials, weakness in separation from waste resource and unknown recycle advantages for the people and authorities. In a research entitled “the process of creation and discovery of the entrepreneurial opportunities”, Rezaee Mirghaed (2015) declared that in spite of the various studies conducted in the field of theorizing related to entrepreneurship, there is not any acceptable universal conceptual model for the experts in this field yet, unfortunately. Entrepreneurship in the meaning of value creation contains Kirzner ‘entrepreneurial discovery and Schumpeter’ innovation. Any change in the economic process leads to the value creation; therefore, the research approach tries to close the basis of the entrepreneurship theory to the economics. In other words, entrepreneurship is changing in the economic process since the process of general entrepreneurship is transferring from an economic equilibrium to another resulting in the new value. Yan & Yab (2015) emphasized separation from waste resource and separation waste disposal by the recycling processes in the waste management systems. Stephen (2020) also mentioned that a policy roadmap was suggested to achieve the goal of improving the entrepreneurial opportunity in the urban areas in order to achieve the economic competition. Morseletto (2020) expressed that the circular economics is a general expression in the field of industrial economy which is based on 10 common strategies (recovery, recycling, reproduction, recycling, renovation, repair, reuse, decrease, rethink, and refusal). Also, Leton et.al (2020) evaluated the role of government and laws and upstream documents that affirms the present research results.

Keywords: *Entrepreneurial Opportunity, Waste Industry, Culture, Technology, Laws, Upstream Documents.*

Jel Classification: M10, L26.

Paper Type: *Research Paper.*

Citation: Namjoo, F., Mehrabi, J., & Saketi, P. (2022). Designing the exploiting model of opportunities for entrepreneurial development in Iranian waste industry. *Journal of Development and Capital*, 7(2), 253-272 [In Persian].

طراحی الگوی بهره‌برداری از فرصت‌ها در راستای توسعه کارآفرینی در صنعت پسماند ایران

فاطمه نامجو*

جواد محرابی**

پرویز ساکتی***

چکیده

هدف: در حالی که راه‌های زیادی برای دستیابی به رشد و افزایش بهره‌وری وجود دارد؛ اما استفاده از فرصت‌های کارآفرینی با بهره‌گیری از فناوری‌های جدید و ایجاد بازارهای جدید به شکل قابل توجهی منجر به افزایش ثروت و بهبود اقتصاد ملی کشورها می‌گردد.

روش: این پژوهش با هدف طراحی الگوی بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند ایران بر آن است تا بینشی جهت دستیابی به بهره‌وری بواسطه شناسایی فرصت‌های کارآفرینانه ایجاد نماید. روش تحقیق در این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از منظر گردآوری اطلاعات، کیفی از نوع «تحلیل محتوا» است. روش گردآوری اطلاعات در بخش کیفی مصاحبه نیمه ساختار یافته است.

یافته‌ها: مصاحبه با مشارکت‌کنندگان تا رسیدن به نقطه اشباع نظری ادامه یافته است که این مهم با انجام ۱۲ مصاحبه حاصل گردید. مشارکت‌کنندگان با روش گلوله برفی و هدفمند انتخاب شده‌اند. تجزیه و تحلیل داده‌ها به واسطه سه مرحله کد گذاری با نرم‌افزار MAXQDA2020 بوده است. بر اساس نتایج تحقیق «قوانین و اسناد بالادستی، فرهنگ‌سازی و آموزش، فناوری، نهادها» در بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند مؤثرند.

نتیجه‌گیری: در این الگو قوانین و اسناد بالادستی مشتمل بر «اصلاح و بهبود قوانین و قوانین حمایتی»؛ فرهنگ‌سازی و آموزش مشتمل بر «فرهنگ کارآفرینانه در حوزه پسماند، آموزش کارآفرینانه» نهادها مشتمل بر «نهادهای رسمی و نهادهای غیر رسمی»؛ فناوری مشتمل بر «جذب و کاربرد» مشخص گردید بر اساس نتایج تحقیق؛ پیشنهادات کاربردی ارائه گردید بر این اساس ترسیم چشم انداز، نهادسازی، فرهنگ‌سازی و استفاده از فناوری نوین پیشنهاد گردید.

واژه‌های کلیدی: فرصت کارآفرینانه، صنعت پسماند، فرهنگ‌سازی، فناوری، قوانین و اسناد بالادستی.

طبقه‌بندی JEL: M10, L26.

نوع مقاله: پژوهشی.

استناد: نامجو، فاطمه؛ محرابی، جواد و ساکتی، پرویز (۱۴۰۱). طراحی الگوی بهره‌برداری از فرصت‌ها در راستای توسعه

کارآفرینی در صنعت پسماند ایران. *مجله توسعه و سرمایه*، ۷(۲)، ۲۷۲-۲۵۳.

مجله توسعه و سرمایه، دوره هفتم، ش ۲، صص. ۲۷۲-۲۵۳.

* نویسنده مسئول، دانشجوی دکتری گروه کارآفرین بین‌الملل، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین، قزوین، ایران. fatemeh9552@yahoo.com

** استادیار گروه مدیریت حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین، قزوین، ایران. mehrabijavad@yahoo.com

*** استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شیراز، شیراز، ایران. ppparviz@outlook.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۴/۷ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۵/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۶/۲ تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۱/۹/۱۵

ناشر: دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه شهید باهنر کرمان.

DOI: 10.22103/jdc.2022.19795.1267

©The Authors.

مقدمه

افزایش روزافزون جمعیت شهری و توسعه منطقه‌های شهری، افزایش مصرف مواد دارای پسماند تجزیه‌ناپذیر و بسیاری از دورریزهای دیگر زندگی ماشینی و مدرن سبب توجه بیشتر مدیران شهری به پسماندها شده است (خسروی و اشجعی، ۱۳۹۵)؛ در حالیکه راه‌های زیادی برای دستیابی به رشد و افزایش بهره‌وری وجود دارد؛ اما استفاده از فرصت‌های کارآفرینی با بهره‌گیری از فناوری‌های جدید و ایجاد بازارهای جدید به شکل قابل توجهی منجر به افزایش ثروت و بهبود اقتصاد ملی کشورها می‌گردد (نوشلرا^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). در این زمینه نگاه کارآفرینانه و شناسایی فرصت‌های کارآفرینی می‌تواند به خلق ارزش از این فرایند بیانجامد (سخدری^۲، ۲۰۱۶). استفاده از فرصت‌های کارآفرینانه در حوزه پسماند می‌تواند عامل مؤثری در بهره‌وری و کسب مزیت اقتصادی برای کشورها محسوب شود.

واقعیت این است که سازمان‌ها به طور معمول با انواع بازارهای رقابتی مواجه می‌شوند و این باعث می‌شود تا آنها در میزان اکتشاف و بکارگیری فرصت‌ها متفاوت باشند. شناسایی و ارزیابی فرصت‌ها برای معرفی کالاها و خدمات جدید به یک یا چند بازار؛ بخش ضروری فرایند کارآفرینی محسوب می‌شود و در دهه اخیر بسیار به این موضوع توجه شده است سطح تولید زباله به طور قابل توجهی به توسعه اقتصادی وابسته است (ماینلیجیت و لیوبیکن^۳، ۲۰۱۹: ۸۶).

افزایش روزافزون جمعیت، شهرنشینی، افزایش تقاضا و پیشرفت تکنولوژی در جهان باعث تولید پسماندهای متفاوتی در مقادیر بسیار زیادی گردیده که در بخش‌های مختلف فعالیت‌های انسانی تولید می‌شود. بر اساس مطالعات انجام شده دو عامل جمعیت و شاخص تورم بر تولید پسماند اثر معناداری داشته‌اند و انتظار می‌رود تولید پسماند در آینده روند افزایشی داشته باشد. بزرگترین بخش پسماندهایی که در یک اجتماع تولید می‌شود پسماندهای خانگی است. در مسأله مدیریت پسماندهای شهری، ارزیابی دو مؤلفه آگاهی و نگرش در میان تولیدکنندگان پسماند شهری، می‌تواند مدیریت پسماند را در بهبود مستمر برنامه‌های خویش یاری نماید. بخشی از مشکلات مدیریت پسماند در ایران از سوی عوامل اجرایی مدیریت پسماند یعنی شهرداری‌هاست. مدیریت پسماند مدیریت اعمال شده بر پسماندهای تولیدی با فعالیت‌های انسان است و هدف آن متوقف ساختن یا کاهش اثرهای سوء آنها بر سلامت انسان‌هاست. (میرترابی و همکاران، ۱۳۹۲) رویکرد نوین در مدیریت پسماند توجه به فرصت‌های کارآفرینانه و خلق ارزش از پسماند است. لذا شناسایی و استفاده از فرصت‌های کارآفرینانه در این حوزه نیازمند کاوش و پژوهش است بدین منظور این تحقیق بر آن است تا با شناسایی فرصت‌های کارآفرینانه در این حوزه حداقل از دو جنبه متمر ثمر باشد. اول اینکه از مواد زائد و دوریختنی کسب مزیت کند و از طرف دیگر کارآفرینی را در کشور توسعه دهد.

کارآفرینی که به عنوان ایجاد فعالیت‌های اقتصادی-اجتماعی جدید موفق و مؤثر تعریف می‌گردد (دیویدسون^۴، ۲۰۱۶) در این حوزه نیز می‌تواند ارزش آفرین باشد (شریف‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸). از طرفی کاستی‌ها و شکاف‌های موجود می‌تواند موجب دست‌یابی به فرصت‌های جدید بازار شود که همراهی با فن‌آوری‌های جدید موجب بهبود این فرایند می‌گردد (نوشلرا و همکاران، ۲۰۱۹). نظریه‌های نوین کارآفرینی پیشنهاد می‌نمایند که کارآفرینی پیوند فرصت (به عنوان مجموعه شرایطی که رفتار کارآفرینانه را مطلوب و امکان‌پذیر می‌کند) و عامل (به عنوان فرد یا شرکتی که رفتار

¹ Nuschelera

² Sakhdari

³ Minelgaitė & Liobikiėnė

⁴ Davidsson

کارآفرینانه را انجام می‌دهد) است (شان و ون کاتارمن^۱، ۲۰۰۰). محیط و مجموعه شرایطی که به کارآفرین کمک می‌کند که ایده خود برای بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی تحقق بخشد، حائز اهمیت است (سوبل^۲، ۲۰۰۸). مهم‌ترین عامل در کارآفرینی شناسایی و خلق فرصت‌های کارآفرینانه است. فرصت، ایده را مطلوب و امکان‌پذیر می‌کند (شان و ون کاتارمن، ۲۰۰۰). لذا هدف این تحقیق این است که با شناسایی فرصت‌های کارآفرینانه در مدیریت پسماند، الگویی طراحی شود که حداقل از دو جنبه حائز اهمیت می‌باشد؛ اول آنکه با مواد زائد محصولاتی تولید شود که ارزش مادی داشته و بتواند نیازی را از جامعه مرتفع سازد و خلق ارزش نماید و از سوی دیگر با ایجاد کارآفرینی در سازمان به اشتغال کمک رساند و موجب کاهش بیکاری در منطقه گردد. لازم به یادآوری است؛ تولید زباله خانگی نگرانی رو به رشدی را در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه ایجاد نموده است. بیش از چهار میلیارد تن زباله‌های جامد هر سال تولید می‌شود، تقریباً نیمی از آن شهرداری است که شامل زباله‌های تولید شده در خانوارها، دفاتر و خرده فروشی‌هاست و غالباً شامل زباله‌های جامد می‌باشد و اگر به درستی مدیریت و بهره‌برداری نشود؛ اثرات شدید محیطی و محلی برجای می‌گذارد (کاپلان مینتز^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). تلاش‌ها برای کاهش ضایعات به طور قابل توجهی بر رفتار بازیافت تأثیر می‌گذارد در حالی که نگرش به بهره‌وری منابع، همه رفتارهای مدیریت زباله را تعیین می‌کند (ماینلجیت و لیویکن، ۲۰۱۹: ۸۶). لازم به ذکر است کشورهای پیشرفته از جمله کشورهای اروپایی چندین دهه است که با استفاده بهینه از مواد زائد و پسماند از رشد و رفاه نسبتاً خوبی برخوردار گشته‌اند (فراموسکا^۴، ۲۰۱۹).

باید در نظر داشت؛ مدیریت پسماند بخش جدایی‌ناپذیر یک سیستم مدیریت زیست‌محیطی است. رویکردهای مختلف مدیریت پسماند به یک گزینه کاربردی و مؤثرتر برای ایجاد پایداری براساس «کاهش»، «استفاده مجدد» و «بازیافت» تبدیل شده‌اند. تحقیقات راه‌حل‌های نوآورانه مختلفی را نشان می‌دهد که برای دستیابی به طرح‌های مدیریت پسماند هوشمند و پایدار در بسیاری از کشورها گزارش شده‌است (ساباسیش^۵ و همکاران، ۲۰۱۹). بر اساس آخرین مطالعات صورت گرفته مشخص شده است که تاکنون مطالعه‌ای مبنی بر مدیریت پسماند در راستای توسعه کارآفرینی و شناسایی فرصت‌های کارآفرینانه انجام نشده است؛ لذا سؤال اصلی تحقیق پیش رو به ترتیب زیر مطرح می‌شود:

الگوی بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند ایران کدام است؟

بدین منظور در ادامه به مبانی نظری و پیشینه پژوهش پرداخته می‌شود. روش تحقیق و یافته‌ها ارائه و به بحث و جمع‌بندی پرداخته شده است.

مروری بر مبانی نظری و پیشینه پژوهش

در جهان مصرف‌گرایی انبوه امروزی، که در آن به طور متوسط یک فرد روزانه ۲/۲ کیلوگرم زباله دور می‌اندازد، زباله‌ها به معضل بزرگی تبدیل شده‌اند. علاوه بر آلودگی تولید شده هنگام از بین بردن آنها، شهرهای بزرگ دیگر جایی برای ساخت محل‌های دفن زباله و امکانات سوزاندنشان ندارند. امروزه رشد جمعیت، توسعه شهرنشینی، ظهور فناوری‌های جدید و تغییرات حاصل شده در عادات و الگوهای مصرف از یک سو و محدودیت در استفاده از منابع طبیعی از سوی

¹ Shane & Venkataraman

² Sobel

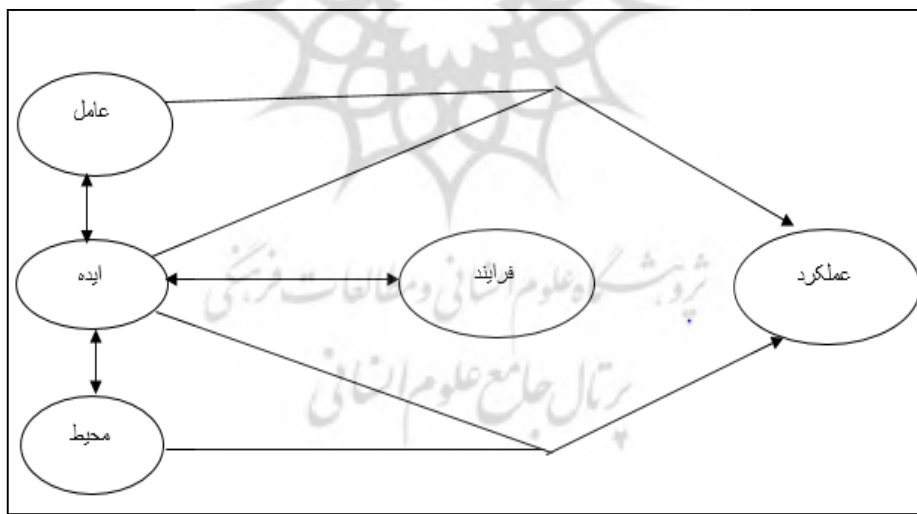
³ Kaplan Mintz

⁴ Ferramosca

⁵ Subhasish

دیگر علاوه بر به وجود آوردن انواع مشکلات پیچیده در کیفیت زندگی انسان، بروز انواع ناسازگاری‌های اجتماعی، اقتصادی و نهایتاً محیط زیستی را به دنبال داشته است. مدیریت مواد زائد در سال‌های اخیر همواره جزء یکی از مهمترین مسائل محیط زیستی بوده است (رخشانی نسب و صفری، ۱۳۹۵:۱۵۱). به‌علاوه شناسایی فرصت‌ها در صنعت پسماند می‌تواند مزیت‌های اقتصادی بی شماری ایجاد نموده و کارآفرینی را توسعه دهد.

کارآفرینی یک عامل نوظهور است که با دادن گزینه یا انتخاب جدید به مشتری یا اضافه کردن یک چیز جدید به بازار ارزش آفرینی می‌کند. کارآفرینی به دنبال به چالش کشاندن رقبا است. و در این صورت و اگر عامل ورود به بازار رخ بدهد باعث موفقیت و در نتیجه خلق ارزش خواهد بود. کارآفرینی فعالیت اقتصادی است که رفتار بازار را در جهت کارایی و اثربخشی تغییر می‌دهد توسعه جغرافیایی و ورود به بازار جدید نیز به نوعی کارآفرینی است که با شناسایی، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌ها در یک بازار و موقعیت جغرافیایی جدید موجب کسب سود و ایجاد ارزش می‌گردد. مهم‌ترین شاخص کارآفرینی اثر آن بر سیستم است. ایده کارآفرینانه هرچه جدید و نو باشد احتمالاً اثر بخشی بیشتری دارد. بنا بر تعاریف فوق کارآفرینی را می‌توان پدیده‌ای اجتماعی شناسایی کرد که با مطالعه کارآفرینی‌های موفق و شکست خورده در یک جامعه می‌توان به فهم بهتری از این پدیده دست یافت. با مطالعه و بررسی تعاریف موجود می‌توان به تعریف جامعی از کارآفرینی دست یافت که چهار مؤلفه فرآیند، ایده، محیط و عامل در آن وجود دارد (دیویدسون، ۲۰۱۵).

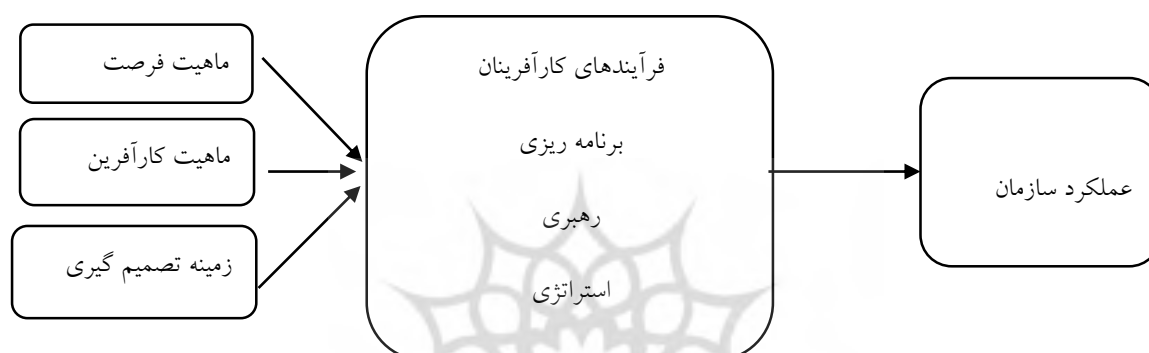

شکل ۱. مدل کارآفرینی (دیویدسون، ۲۰۱۵)

به زعم دیویدسون این مدل یک فرآیند کامل از کارآفرینی با دیدگاه علمی ارائه می‌دهد. بنا بر نظر دیویدسون کارآفرینی پدیده نوظهور است که با ترکیب عامل، ایده و محیط و با یک فرآیند معلوم به کارایی و عملکرد موفق می‌انجامد البته باید توجه داشت که هیچکدام از این عوامل به تنهایی نمی‌تواند مستقیماً به عملکرد موفق ختم شوند؛ بنابراین ترکیبی از این موارد موجب عملکرد بهتری می‌گردند. در مجموع بایستی در نظر داشت که مجموعه عواملی نیاز است تا با همکاری هم کمک کنند که فرآیند کارآفرینی شکل بگیرد و عملکرد موفق کارآفرینی اتفاق بافتد. عواملی نظیر نهادهای رسمی و

غیر رسمی و عوامل متعدد دیگر. با توجه به اینکه در چه شرایط و اکوسیستمی قرار داریم نوع ایده‌ها و نحوه بروز آنها متفاوت خواهد بود (اسپایگل^۱، ۲۰۱۵).

لزوماً همه فرصت‌ها به ایجاد سازمان و کسب و کار منجر نخواهند شد، بلکه ممکن است فرصت‌هایی که در خارج از محدوده این نظریه قرار دارند نیز منجر به ایجاد سازمان و کسب و کار گردند. با نگاهی به گذشته مشخص می‌شود؛ که عملکرد شرکت وابسته به فرایندهای کارآفرینی بکار گرفته شده توسط کارآفرین و یا تیم مؤسس می‌باشد. این فرایندها به نوبه خود وابسته به ماهیت فرصت، ماهیت کارآفرین و زمینه تصمیم‌گیری هستند. بسیاری از این روابط توسط آلوارز و بارنی^۲ (۲۰۰۷) مشخص شده‌اند، که در الگوی زیر نشان داده می‌شود.

شکل ۲. تأثیر شناسایی فرصت بر عملکرد سازمان

به زعم شین و ونکاترامان (۲۰۰۰) کارآفرینی فرایندی است که از طریق آن فرصت‌ها از پیوند و تعامل فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی ظهور می‌یابند؛ این فرصت‌ها توسط افراد خاصی (کارآفرینان) شناسایی می‌شوند؛ سپس مجموعه‌ای از راهبردها را برای تبدیل فرصت‌ها به سود اقتصادی ملموس به کار می‌گیرند. بعلاوه آنها معتقدند برخی افراد نسبت به دیگران، به دلیل اطلاعات برتر یا توانایی‌های شناختی، می‌توانند فرصت‌ها را بهتر درک کنند؛ شین و ونکاترامان معتقدند کارآفرینی بر سه مسئله مهم تمرکز دارد:

(۱) مطالعات منابع فرصت

(۲) فرایندهایی که از طریق آنها فرصت‌ها کشف ارزیابی و بهره‌برداری می‌شوند.

(۳) مجموعه افرادی که این فعالیت‌ها را انجام می‌دهند (بارون^۳، ۲۰۰۴). بر این اساس طراحی الگوی بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند ایران مد نظر می‌باشد که در ادامه به پژوهش‌های مرتبط داخلی و خارجی اشاره شده است:

مرور ادبیات و پیشینه تحقیقات داخلی

انثی‌عشری (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «تأثیر مدیریت پسماند بر روش‌های تأمین مالی (مطالعه موردی شهرداری شهر کرمان)» به بررسی تأثیر مدیریت پسماند بر روش‌های تأمین مالی در شهرداری شهر کرمان پرداخته است. روش این تحقیق توصیفی از نوع آزمون همبستگی که جامعه آماری کارکنان شهرداری شهر کرمان تعیین و با استفاده از روش نمونه‌گیری

¹ Spigel

² Alvares & Barni

³ Baron

تصادفی، ۱۶۲ نفر با فرمول کوکران به عنوان نمونه انتخاب شدند. نتایج پژوهش نشان داد مدیریت پسماند بر تأمین مالی تأثیر دارد همچنین مدیریت پسماند بر میزان استقراض، جریان نقدینگی، استفاده از سهام رایج به عنوان شاخص های تأمین مالی تأثیر داشتند؛ بنابراین، هرچه مدیریت پسماند بهبود می یابد، تأمین مالی بهبود خواهد یافت.

روستایی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «بحران پسماند و ضرورت الگوبرداری از شهرهای موفق جهان» تکنیک جمع‌آوری، حمل و نقل و دفع زباله‌های شهری پرداخته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد مطالعه، تجزیه و تحلیل و دسته بندی مباحث مدیریت پسماند به تدوین اهداف و برنامه‌های خرد و کلان و در نهایت تولید راهکارها و سیاست‌های مقابله منجر می‌شود. تولید و دفع بی‌رویه مواد زائد در محیط زیست بدون توجه به مقوله بازیافت و استفاده مجدد از مواد بازیافتی، علاوه بر هدر رفت سرمایه‌های ملی و هزینه واردات مواد اولیه باعث از بین رفتن منابع طبیعی و ایجاد صدمات جبران ناپذیری بر محیط زیست می‌شود و توسعه پایدار را در جهان به مخاطره می‌اندازد. استفاده از ماسک، دستکش، اقلام و کالاهای حفاظتی یک بار مصرف، مواد ضدعفونی کننده و الکل برای محافظت شخصی در مواجهه با بیماری ضروری و یک مسئولیت اجتماعی محسوب می‌شود، اما مصرف بی‌رویه این اقلام و عدم مدیریت صحیح دفع این مواد، موجب آلودگی آب، خاک و بسته شدن آبراهه‌ها می‌شود.

در پژوهشی دیگر با عنوان «نقش مدیریت پسماند در تأمین مالی شهرداری تهران» توسط **طاهری (۱۳۹۹)** با روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و با هدف کاربردی، نگارش یافته و با استفاده از پژوهش‌ها به توضیح مدیریت پسماند در شهرداری‌ها، روش‌های تأمین مالی این مدیریت، کاهش هزینه حاصل از آن در شهرداری‌ها و نهایتاً تأثیر مدیریت پسماند در تأمین مالی و کاهش هزینه شهرداری تهران، پرداخته است. وی به این نتیجه رسیده که مدیریت پسماند به عواملی همچون تولید، جمع‌آوری، حمل و نقل، دفع و بازیافت مربوط می‌شود که جهت انجام صحیح آن و تحقق توسعه پایدار، همکاری چندین نهاد، ضروری خواهد بود.

دیانتی و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان «تأثیر خودکارآمدی کارآفرینانه بر تشخیص فرصت‌ها: با ملاحظه نقش اشتیاق کارآفرینانه شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک‌های علم و فناوری شهر تهران» مطرح نمودند؛ خودکارآمدی کارآفرینانه بر تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه بین شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک‌های علم و فناوری شهر تهران با ملاحظه نقش اشتیاق کارآفرینانه تأثیرگذار است.

صفری و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان «طراحی مدل پورتفولیوی کارآفرینی (مورد مطالعه: کارآفرینی پورتفولیو در شهر اصفهان)» مطرح نمودند؛ سرمایه اجتماعی، دانش و تجربه پیشین و منابع در دسترس فرد کارآفرین تأثیر مثبت و معناداری بر پورتفولیوی کارآفرینی دارد و پورتفولیوی کارآفرینی نیز تأثیر مثبت و معناداری بر رشد و توسعه کسب و کارها و تشخیص فرصت‌های جدید دارد.

ذوقی و همکاران (۱۳۹۵) مطرح کردند تفکیک از مبدا پسماند و دفع پسماند تفکیکی از طریق فرایندهای بازیافت و تجزیه بی‌هوازی در سیستم‌های مدیریت پسماند کشور بهتر است افزایش یابد. در مواردی که استفاده همزمان از فرایندهای بازیافت و تجزیه بی‌هوازی امکان ندارد، استفاده از فرایند بازیافت توصیه می‌گردد.

خسروی و اشجعی (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان «مکانیابی محل دفن پسماند شهری شهر قزوین با استفاده از روش AHP در محیط نرم افزار ArcGIS» مطرح کردند؛ اثرات مخرب محیط زیستی، اقتصادی و اکولوژیکی محل‌های دفن سبب توجه بیشتر به انتخاب محل دفن مناسب برای پسماندهای شهری شده است.

نیک رفتار و حسینی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان تأثیر دانش پیشین بر تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه مطرح نمود؛ دانش پیشین کارآفرین یکی از اصلی‌ترین عوامل مؤثر بر فرایند تشخیص فرصت کارآفرینانه شناخته شده است. براساس یافته‌های پژوهش، دو بعد دانش پیشین فناوری، بازار و مشتریان تأثیر بسزایی بر شناسایی فرصت دارند. همچنین، نتایج پژوهش حاکی از آن است، با توجه به منافع اقتصادی تفکیک و بازیافت پسماند از مبدأ در شهر یزد، می‌توان علاوه بر جبران بسیاری از هزینه‌های بخش مدیریت پسماند و کاهش هزینه‌های مدیریت و دفن پسماندها، از تخریب محیط زیست و آلودگی منابع آب، خاک و هوا جلوگیری کرد.

آقایی ایبانه و همکاران (۱۳۹۴) در تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر هنجارهای زیست‌محیطی بر بازیافت پسماندهای خانگی: مورد مطالعه منطقه هفت تهران «مطرح کرد؛ شهروندان، هنجارهای زیست‌محیطی نسبتاً بالایی دارند (میانگین ۳/۳۷ از پنج)؛ شهروندان تهرانی، بازیافت پسماند خانگی خود را در سطح بالایی انجام داده‌اند (میانگین ۳/۰۹ از پنج) و نهایتاً، نتایج تحقیق نشان داده که بین دو متغیر رابطه مثبت متوسطی وجود داشته است.

مرور ادبیات و پیشینه تحقیقات خارجی

استفن^۱ (۲۰۲۰) در کتابی با عنوان «شهرها به عنوان متولی فرصت کارآفرینی» مطرح نمود؛ بر اساس بحث تئوریک و چارچوب‌های ارائه شده، نقشه راه سیاستی برای تقویت فرصت کارآفرینی در اماکن شهری، برای دستیابی به رقابت اقتصادی، پیشنهاد شده است.

هورن^۲ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان «کاوش کارآفرینی مربوط به اهداف توسعه پایدار- نقشه برداری از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری جدید با تجزیه و تحلیل محتوای نیمه خودکار» مطرح نموده است؛ به طور گسترده‌ای اتفاق نظر وجود دارد که بشریت با چالش‌های اساسی پایداری روبرو است که نیاز به اقدام فوری دارد. الگوهای مشخص شده یک نقطه شروع برای تحقیقات آتی در مورد پتانسیل کارآفرینی مرتبط با اهداف توسعه پایدار است که سیاست‌گذاران و کارآفرینان را راهنمایی می‌کنند تا بیشترین سهم را در اهداف توسعه پایدار داشته باشند.

مورسل تو^۳ (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان «اهداف اقتصادی دایره‌ای» مطرح نموده است؛ اقتصاد دایره‌ای یک اصطلاح عمومی در حوزه اقتصاد صنعتی است که در آن مواد به دو شکل جریان می‌یابد. اولی، مواد بیولوژیکی هستند که برای وارد کردن مجدد در محیط زیست طراحی شده‌اند، و دومی مواد فنی هستند، که اصولاً برای بازیافت در سطح کیفی بالا و بدون وارد کردن در محیط زیست، طراحی می‌شوند. این مطالعه چارچوبی مبتنی بر ۱۰ استراتژی مشترک اقتصاد دایره‌ای (یعنی بازیابی، بازیافت، تولید مجدد، بازیافت، نوسازی، تعمیر، استفاده مجدد، کاهش، بازاندیشی، امتناع)^۴ برای بررسی دقیق اهداف انتخاب شده استفاده می‌شود.

¹ Stephens

² Horne,

³ Morseletto

⁴ i.e. recover, recycling, repurpose, remanufacture, refurbish, repair, re-use, reduce, rethink, refuse

ون اینگلند^۱ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان «مدل‌ها بهینه سازی استراتژیک شبکه در زنجیره‌های تأمین معکوس زباله» مطرح کرد؛ ما صریحاً به اهمیت شاخص‌های زیست محیطی، اجتماعی و عملکردی در مدل‌های چند هدفه اشاره می‌کنیم، پتانسیل ترکیب ذی نفعان مختلف زنجیره تأمین معکوس در مدل طراحی شبکه، توجه به زباله‌های و زنجیره تأمین معکوس مانند برنامه‌های مسئولیت پذیری تولید گسترده و اقتصاد مدور و چالش‌های آنها، واکتشاف جهت مقابله با مدل‌های طراحی شبکه استراتژیک پیچیده مطرح شده است.

فیدل^۲ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان «گنجاندن کارگران تولید کننده و مدیریت پسماند جامد شهری در برزیل: شیوه‌ها، پارادایم‌ها و چشم انداز آینده» بر اساس نتایج، تأیید می‌شود که سیاست ملی مدیریت پسماندهای جامد شهری به افزایش شرایط کلی زندگی (تولید درآمد، سلامتی، کیفیت زندگی و ایمنی در محل کار) کمک کرده است. به منظور بهبود مدیریت پسماندهای جامد شهری در برزیل، سازه‌های اصلی یافت شده عبارتند از مدیریت عملکرد، مدیریت جمع‌آوری و حمل و نقل، طبقه‌بندی و مدیریت مرتب‌سازی، مدیریت تجاری‌سازی محصول، گنجاندن اجتماعی و تولیدی اسکناس‌ها، درک در مورد همکاری و مشارکت، صلاحیت حرفه‌ای، بهداشت و سلامتی، کیفیت و ایمنی در محل کارلتون^۳ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان «نقش دولت و مجوزها برای فعالیت؟ درس‌هایی از عدم شفافیت مدیریت پسماند در فنلاند، فرانسه و سوئد» مطرح کرد؛ نقش اصلی دولت در حاکمیت پروژه‌ای که به عنوان یک راه حل محلی برای یک مسئله ملی، حتی یک مشکل جهانی طراحی شده است اشاره شده است. این امر متضمن چالش‌های بسیار طولانی مدت است بعلاوه مقاله پیشنهاد می‌کند که عناصر وابسته به دولت به چهار معیار اصلی چارچوب اضافه شود، که شامل مشروعیت اقتصادی و اجتماعی-سیاسی و اعتماد متقابل و عوامل نهادی است.

بویی^۴ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان «شناسایی موانع مدیریت پایدار پسماندهای جامد با استفاده از روش دلفی فازی» مطرح کرد، چهار جنبه شامل موارد زیر است: (۱) مشکلات فنی (۲) اشتراک اطلاعات و مشکلات دانش (۳) محدودیت منابع انسانی و (۴) مشکلات مالی و اقتصادی. مهم‌ترین موانع به عنوان زباله‌های خطرناک خانگی، بودجه کافی برای تحقیقات مدیریت پسماند، معماری محلی، عدم توانایی کارکنان و عدم وجود یک فرآیند استاندارد برای جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها مشخص می‌شوند.

فانکو^۵ (۲۰۱۹) در تحقیقی با عنوان «رویکرد دینامیک سیستم برای طراحی محصول و استراتژی‌های مدل کسب و کار برای اقتصاد مدور» مطرح کرد؛ نتایج حاصل از این تحقیق، بینشی را در مورد رابطه ملاحظات طراحی در ابتدای زندگی محصول و پیامدهای آن در مرحله پس گرفتن محصول با شروع یک چرخه تولید جدید ارائه دهد.

ریموندو^۶ و همکاران (۲۰۱۸) در تحقیقی با عنوان «ایجاد مزیت از ضرورت: مدیریت زنجیره تأمین زباله مرکبات برای کاربردهای زیست اقتصادی» مطرح کردند؛ استفاده کارآمد از پسماندهای کشاورزی و فرآورده‌های فرعی، که اساساً مواد زاید را به محصولات با ارزش افزوده تبدیل می‌کنند، به عنوان یک محور برای یک استراتژی مؤثر زیست اقتصادی برای توسعه روستایی در نظر گرفته شده است.

¹ Van Engeland,

² Fidelis

³ Lehtonen

⁴ Bui,

⁵ Franco

⁶ Raimondo

یان و یاب^۱ (۲۰۱۵) در تحقیقی با عنوان «ترجیحات ساکنان برای خدمات جداسازی منبع زباله‌های آشپزخانه خانگی در پکن: یک رویکرد آزمایش انتخابی» مطرح کرد یک برنامه جداسازی منبع زباله‌های آشپزخانه خانگی از سال ۲۰۱۰ در پکن برقرار شده است. با این حال، میزان مشارکت ساکنان به مراتب رضایت بخش نیست. این مطالعه نشان می‌دهد که یک گزینه برای دولت محلی وجود دارد تا خدمات تفکیک از مبدأ را بهبود بخشد.

الوارز (۲۰۱۵) در تحقیقی با عنوان «توجه به فرایندها در شناسایی فرصت و شکل‌گیری کارآفرینی» مطرح کرد؛ اگر فرآیندهای بین کشف و ایجاد فرصت‌ها متفاوت باشند آنگاه پیامدهای عملی برای کارآفرینان ساده‌تر می‌شوند. **پیرانی و ارافت^۲ (۲۰۱۴)** در تحقیقی با عنوان «مدیریت پسماندهای جامد در صنعت میهمان‌نوازی: یک بررسی» مطرح کرد؛ مدیریت پسماندهای جامد یک وجه مهم در مدیریت محیط زیست مؤسسات متعلق به بخش مهمان‌نوازی است.

بریسن (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان «فرصت به‌عنوان عاملی برای مفهوم‌سازی برای فرایند کارآفرینی» مطرح کرد؛ انواع فرصت‌ها می‌تواند تصویر روشنی از عوامل بسیار مؤثر بر مفهوم‌سازی فرآیندهای کارآفرینی مانند برنامه‌ریزی ارائه کنند.

مالنان و برگران^۳ (۲۰۱۳) در کتابی با عنوان «سکوها شهر سه بعدی دیجیتال به عنوان ابزاری مشترک و تصمیم‌گیری برای شهرداری‌های کوچک و مناطق روستایی» مطرح کرد؛ در این فصل چگونگی استفاده از توسعه و اجرای یک سکوی شهر دیجیتال سه بعدی در زمینه مدیریت پسماند جامد و برنامه‌ریزی پایدار در یک شهرداری کوچک یا مناطق عمدتاً روستایی با منابع محدود مورد بررسی قرار گرفته است. با استفاده از تجسم سه بعدی و قابلیت‌های وب ۲/۰ برای دسترسی به سهامداران به پلتفرم‌های دیجیتال شهر می‌توانند در مدیریت روزمره‌داری‌ها و امکانات زباله جامد، برنامه‌ریزی برای پسماندهای جامد و امکانات بازیافت و رها‌سازی، نقشه‌برداری و برنامه‌ریزی مسیرهای کارآمد حمل و نقل زباله و شناسایی موضوعاتی از جمله جمعیت‌های تحت نظارت و دامپینگ غیرقانونی داشته باشند.

تحقیقات در حوزه پسماند در گستره گوناگونی انجام شده است همانطور که مطرح شد برخی از این تحقیقات مربوط به نقش فناوری در حوزه پسماند است. برخی دیگر به مباحث مربوط به مسائل مدیریتی این حوزه پرداخته‌اند. برخی به چالش‌ها و سیاست‌های حوزه صنعت پسماند را مورد بررسی قرار داده‌اند و عمدتاً مسائل و مشکلات فنی، اشتراک اطلاعات و مشکلات دانش؛ محدودیت منابع انسانی و مشکلات مالی فرهنگی و اقتصادی را در این صنعت مطالعه و بررسی نموده‌اند. لذا تحقیقی که با دیدگاه کارآفرینانه مدیریت پسماند را به منظور شناسایی فرصت‌های کارآفرینانه در این حوزه مورد بررسی قرار دهد وجود نداشته است. بر این اساس تحقیق حاضر می‌تواند از دو جهت حائز اهمیت باشد. اول اینکه خلأ نظری را در این زمینه پوشش دهد و دوم اینکه پیش‌هایی به لحاظ کاربردی در ارکان کلیدی این صنعت ایجاد نماید.

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق از نظر روش؛ کیفی و اکتشافی است و به لحاظ هدف کاربردی است. جامعه آماری در بخش کیفی شامل خبرگان در حوزه کارآفرینی و پسماند بوده‌اند. مشارکت کنندگان خبرگان و مدیران ارشد و مدیران میانی صنعت پسماند می‌باشند. لازم به ذکر است مصاحبه تا رسیدن به حد اشباع نظری ادامه می‌یابد. در بخش کمی نمونه‌گیری در سازمان

¹ Yuan, Yabe

² Pirani, S.I., Arafat

³ MacLennan, Bergeron

شهرداری و پسماند صورت می‌پذیرد. روش نمونه‌گیری با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده می‌باشد و از طریق توزیع پرسشنامه و مصاحبه با خبرگان نسبت به جمع‌آوری اطلاعات اقدام خواهد شد. روش گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه ساختار یافته می‌باشد که به صورت هدفمند و گلوله برفی مشارکت‌کنندگان انتخاب شده‌اند و مصاحبه تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافته است. این مهم در مصاحبه دوازدهم حاصل شد. روش تحلیل داده‌ها در بخش کیفی با استفاده از روش تحلیل محتوا (خنیفر و مسلمی، ۱۳۹۸) به واسطه سه مرحله کدگذاری با نرم افزار MAXQDA2020 بوده است. جهت روایی پژوهش کیفی از (مثلث‌سازی منابع داده‌ها، بازبینی توسط همکاران و بررسی توسط مشارکت‌کنندگان) (خواستار، ۱۳۸۸) استفاده شده است. برای بررسی پایایی تحقیق، از روش پایایی بازآزمون و روش پایایی توافق بین دو کدگذار (خواستار، ۱۳۸۸) استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

بر اساس نتایج کدگذاری با نرم افزار Maxqda2020 جداول تحلیل محتوی ارائه و نمودار حاصل از کدگذاری نشان داده می‌شود.

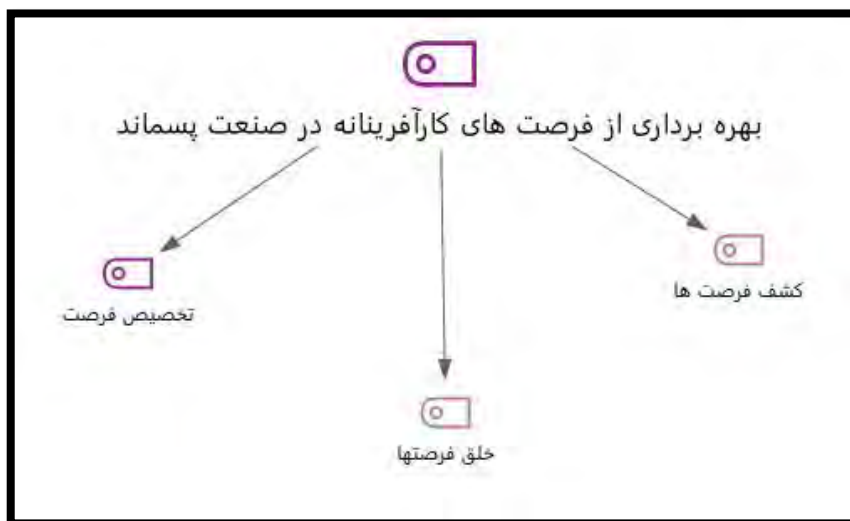
در این شیوه پژوهشگر تلاش می‌کند نوعی نظریه عمومی و انتزاعی در مورد فرآیند کنش یا تعامل بین افراد را بر اساس دیدگاه‌های مشارکت‌کنندگان در پژوهش به دست آورد. این فرآیند شامل استفاده از مراحل گوناگون گردآوری داده‌ها و پالایش و رابطه متقابل بین طبقات اطلاعاتی است. این فرآیند با استفاده از روش تحلیل محتوا و بر اساس شناسایی (کد باز، کد محوری و کد گزینشی) محورهای اصلی شکل می‌گیرد و نهایتاً الگوی نهایی تحقیق احصا و ارائه می‌شود (خنیفر و مسلمی، ۱۳۹۸).

جدول ۱. کدگذاری. مؤلفه‌های اصلی، محوری و فرعی منبع: محقق

کد گزینشی	کد محوری	کد باز
بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند	کشف فرصت‌ها	هوشیاری و توانایی تشخیص برای ارزیابی و بهره‌برداری فرصت‌ها در حوزه پسماند حائز اهمیت است. فرصت‌ها متشکل از قسمت‌های دانش است که وقتی با منابع مورد نیاز مالی فیزیکی و انسانی همراه باشد قابل بهره‌برداری است.
		توجه به نیاز جامعه باعث می‌شود فرصت‌ها را شناسایی و در راستای پاسخگویی به آنها اهتمام گردد.
	خلق فرصت‌ها	فرصت‌ها برای خلق کالا و خدمات در آینده ایجاد می‌شود.
		نقش کارآفرینانه اساساً با هوشمندی صرف کارآفرین در دنیای واقعی در راستای ایجاد فرصت‌های خلق نشده همراه است.
	تخصیص	کارآفرینان حوزه پسماند می‌بایست نقش محیط و عوامل بیرونی را بر خلق فرصت‌ها ببینند.
		کارآفرینی در حوزه پسماند، فرایندی است که در طی آن کارآفرینان از فرصت‌های بازار با تخصیص مجدد منابع مولد و پویا بهره‌برداری کنند.
		کارآفرینان حوزه پسماند تمرکز خود را بر شناسایی فرصت‌های کسب و کار در این حوزه تخصیص داده‌اند. در صنعت پسماند، به بازار در حکم فرایندی تخصیصی نگریسته می‌شود.

بر اساس کدگذاری با نرم افزار MAXQDA2020 بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند مشتمل

بر «کشف فرصت‌ها، خلق فرصت‌ها و تخصیص فرصت» می‌باشد.

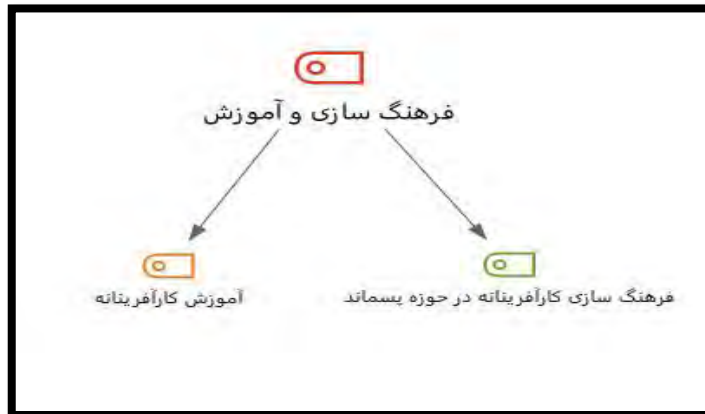

شکل ۱. مؤلفه‌های مربوط به بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند (خروجی نرم افزار MAXQDA2020) منبع: محقق در ادامه مؤلفه‌های مربوط به فرهنگ‌سازی و آموزش در راستای بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند نشان داده شده است.

جدول ۲. کد گذاری مؤلفه‌های اصلی، محوری و فرعی منبع: محقق

کد گزینشی	کد محوری	کد باز
		یکی از مشکلات ما در حوزه پسماند در بحث فرهنگ‌سازی و تغییر نگرش‌ها است.
		نهادهای آموزشی در فرهنگ‌سازی حوزه بازیافت از پسماند نقش مؤثری دارند.
	فرهنگ‌سازی کارآفرینانه در حوزه پسماند	فرهنگ‌سازی با سیاست‌های تشویقی و تنبیهی قابل انجام است.
		عوامل فرهنگی به عنوان نقش محدود کننده و هم نقشه تحسین کننده بسیار اثر گذار در این زمینه می‌باشد.
		فرهنگ‌سازی می‌تواند در راستای طلب مشارکت شهروندان انجام شود.
		از طریق رسانه‌های ملی آموزش‌های لازم به خانوارها صورت گیرد.
		نیاز است آموزش از دوران دبستان و کودکی شروع شود.
	آموزش کارآفرینانه در حوزه پسماند	نیاز است شبکه‌های اجتماعی ایجاد شده آموزش‌های لازم را در زمینه کارآفرینی به خانواده‌ها بدهند.
		آموزش‌های چهره به چهره که به افراد داده می‌شود می‌تواند آنها را درگیر کرده و به فرهنگ‌سازی کمک کند.

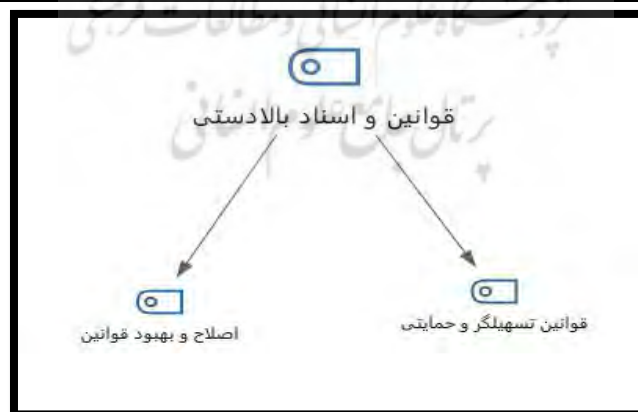

شکل ۲. مؤلفه‌های مربوط به فرهنگ‌سازی و آموزش در راستای بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند (خروجی نرم افزار MAXQDA2020) منبع: محقق

در جدول (۳) جدول کد گذاری. مؤلفه‌های اصلی، محوری و فرعی قوانین و اسناد بالادستی در راستای بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند (خروجی نرم افزار MAXQDA2020) نشان داده شده است.

جدول ۳. کد گذاری مؤلفه‌های اصلی، محوری و فرعی قوانین و اسناد بالادستی منبع: محقق

کد گزینشی	کد محوری	کد باز
قوانین و اسناد بالادستی	قوانین تسهیلگر و حمایتی	قوانین جز عوامل مهم در این زمینه به شمار می‌آید که می‌تواند فرصت‌هایی که ایجاد می‌شود را مورد حمایت قرار دهند. وجود حمایت‌های دستگاه‌ها و همچنین زیرساخت‌های موجود در این زمینه از عوامل مهم در شناسایی فرصت‌های کارآفرینانه حوزه پسماند است. کنترل دستگاه‌های نظارتی با تصویب قوانین حمایتی لازم است. وجود قوانین حمایتی موجب بهبود مستمر در حوزه پسماند است.
	اصلاح و بهبود قوانین	برای استفاده از فرصت‌های کارآفرینانه بهبود قوانین در راستای اصول زیست محیطی لازم است. اصلاح قوانین در راستای ارائه وام‌های کم بهره لازم است. اصلاح سیاست‌های تشویقی و تنبیهی لازم است.

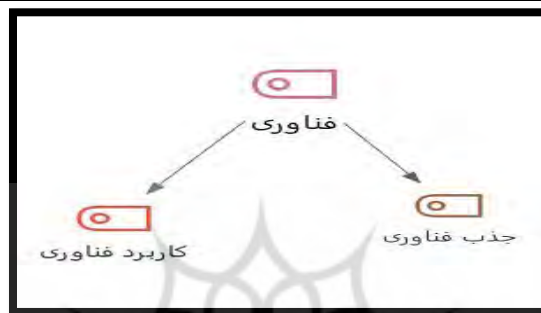

شکل ۳. کد گذاری مؤلفه‌های اصلی، محوری و فرعی قوانین و اسناد بالادستی در راستای بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند (خروجی نرم افزار MAXQDA2020)

در ادامه و در جدول (۴) کد گذاری. مؤلفه‌های اصلی، محوری و فرعی فناوری در راستای بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند نشان داده شده است:

جدول ۴. کد گذاری مؤلفه‌های اصلی، محوری و فرعی فناوری در راستای بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند: محقق

کد گزینشی	کد محوری	کد باز
		انتقال و استفاده از تکنولوژی بسیار مهم است.
	جذب فناوری	جذب تکنولوژی وارداتی کمک زیادی به توسعه کارآفرینی در حوزه پسماند می‌کند. تکنولوژی حلقه‌ای مفقوده در پاسخگویی به نیاز شهروندان است.
فناوری		اگر بخواهیم یک تکنولوژی را از کشور دیگر وارد کشور خودمان کنیم باید به بحث امکان‌سنجی اقتصادی توجه داشته باشیم.
	کاربرد فناوری	محتویات پسماندهای شهری با توجه به تکنولوژی قابل تغییر است. کاربرد تکنولوژی باعث ایجاد رفاه، تشویق حس رقابت، گسترش بازارهای جدید در حوزه پسماند می‌گردد.

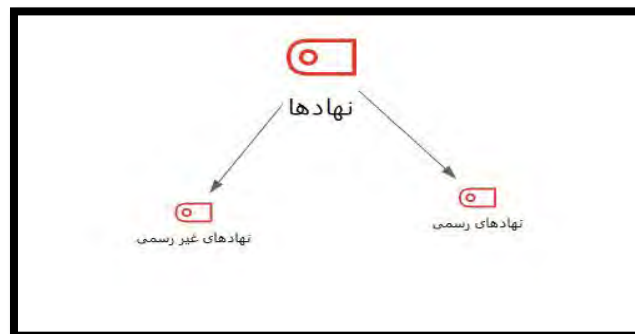
شکل ۴. کد گذاری. مؤلفه‌های فناوری بالادستی در راستای بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند (خروجی نرم افزار

MAXQDA2020) منبع: محقق

در ادامه و در جدول (۵) کد گذاری. مؤلفه‌های اصلی، محوری و فرعی نهادها در راستای بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند نشان داده شده است:

جدول ۵. کد گذاری مؤلفه‌های اصلی، محوری و فرعی نهادها: محقق

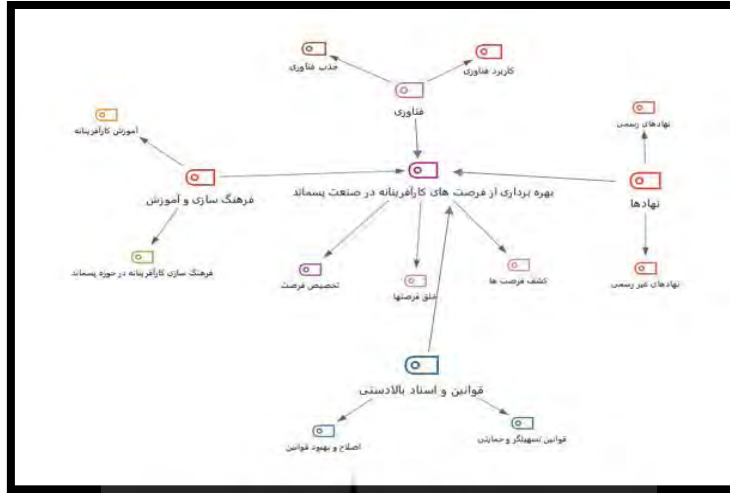
کد گزینشی	کد محوری	کد باز
		نهادهای آموزشی در این زمینه نقش پررنگی را ایفا می‌کنند.
	نهادهای رسمی	مراکز رشد و پارک‌های فناوری در استفاده از فرصت‌های کارآفرینانه حوزه پسماند نقش مؤثری دارند. پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد به عنوان عوامل مهم که موانع را از سر راه حوزه پسماند برمی‌دارند، فعالیت کنند. فعالیت و همکاری نهادهای نظارتی مانند سازمان محیط زیست در بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه نقش مؤثری دارد.
	نهادهای غیر رسمی	امکان‌سنجی تکنولوژی و کارآفرینی بحث بسیار مهمی است که باید اتفاق بیفتد. شبکه‌های اجتماعی نقش مؤثری در شناسایی و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه حوزه پسماند دارند. همکاری داوطلبانه خانوارها نقش مؤثری در شناسایی و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه حوزه پسماند دارد.

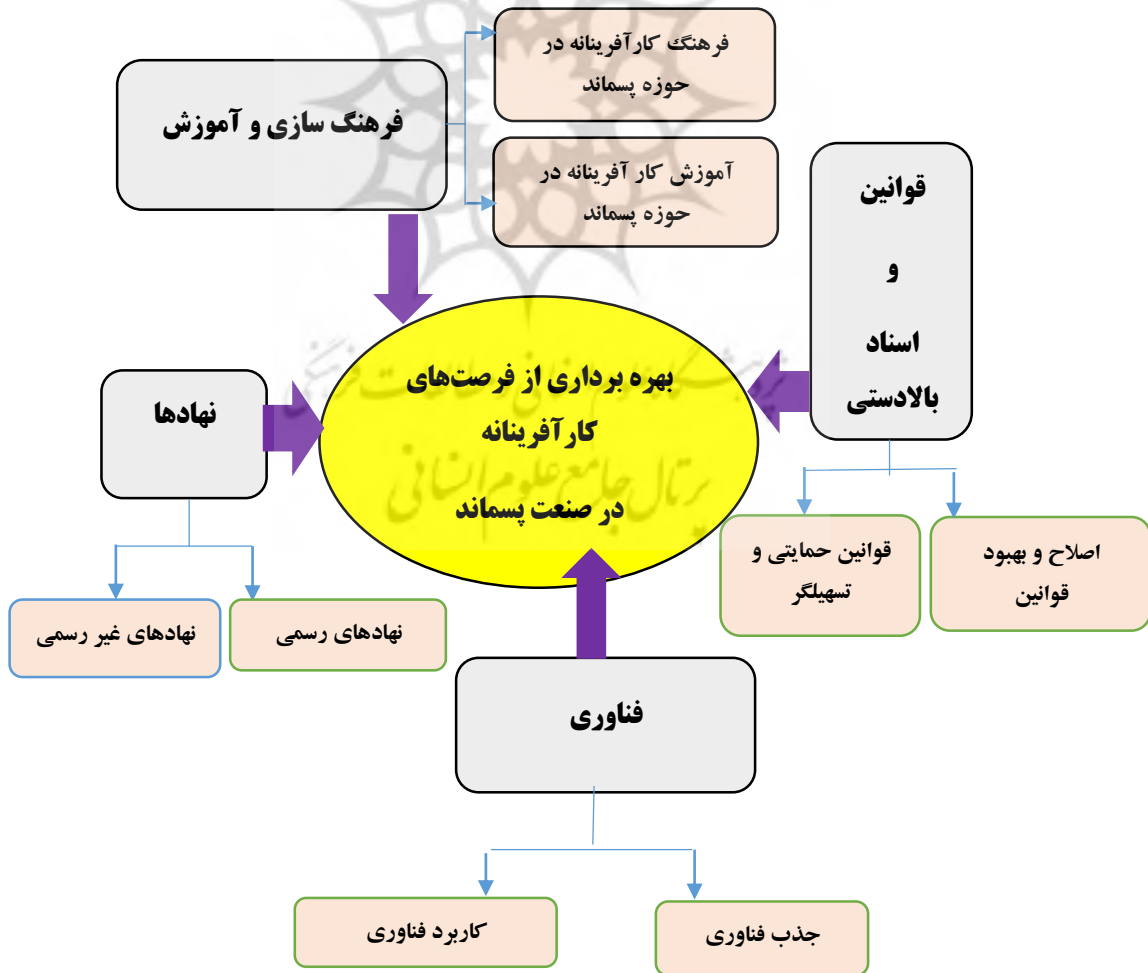
شکل ۵. کد گذاری. مؤلفه‌های اصلی، محوری و فرعی نهادها در راستای بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند

(خروجی نرم افزار MAXQDA2020) منبع: محقق

بر اساس کدگذاری (باز، محوری و گزینشی) مدل نهایی تحقیق حاصل از داده‌های کیفی (خروجی نرم‌افزار MAXQDA 2020) در شکل (۶) و مدل نهایی تحقیق در شکل (۷) نشان داده شده است:

شکل ۶. مدل نهایی تحقیق احصاء از بخش کیفی (خروجی نرم افزار MAXQDA2020) منبع: محقق

شکل ۷. مدل نهایی تحقیق احصاء از بخش کیفی

بحث و نتیجه گیری

تا امروز پژوهشگران اندکی به بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در ایران در صنعت پسماند توجه کرده‌اند بر این اساس تحقیق حاضر بر آن بود تا الگوی بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند ایران را ارائه نماید. بدین منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها به واسطه سه مرحله کد گذاری با نرم افزار MAXQDA2020 انجام شده است. بر اساس نتایج تحقیق مؤلفه‌های «قوانین و اسناد بالادستی، فرهنگ‌سازی و آموزش، فناوری، نهادها» مورد شناسایی قرار گرفتند. در این الگو قوانین و اسناد بالادستی مشتمل بر «اصلاح و بهبود قوانین و قوانین حمایتی»؛ فرهنگ‌سازی و آموزش مشتمل بر «فرهنگ کارآفرینانه در حوزه پسماند، آموزش کارآفرینانه» نهادها مشتمل بر «نهادهای رسمی و نهادهای غیر رسمی»؛ فناوری مشتمل بر «جذب و کاربرد» مشخص گردید. در راستای نتایج تحقیق، **کردنایچ و همکاران (۱۳۹۱)** مطرح کردند؛ کارآفرینی به عنوان فرایند شناسایی، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌ها در مکانیزم‌های امحای زباله‌های بیمارستانی می‌تواند مؤثر باشد و خلق ارزش نماید. **میرترابی و همکاران (۱۳۹۲)** نیز به تأثیر منابع اطلاعاتی و کانال‌های ارتباطی در پذیرش مدیریت پسماند و تغییر و بهبود دانش، نگرش و مهارت روستاییان در اجرایی کردن مدیریت پسماند اشاره کرده‌اند که همسو با نتایج تحقیق به نقش مؤثر فرهنگ‌سازی و افزایش آگاهی پرداخته است. **رماوندی و همکاران (۱۳۹۲)** نیز مطرح کردند؛ نرخ پایین بازیافت پسماند در شهر بوشهر به دلیل عدم آگاهی بخش صنعتی از امتیازات استفاده از مواد اولیه بازیافتی، ضعف در تفکیک از مبدأ پسماند و ناشناخته ماندن مزایای بازیافت برای مردم و مسئولین است. **رضائی میر قاندر (۱۳۹۴)** در تحقیقی با عنوان «فرایند خلق و کشف فرصت کارآفرینانه» مطرح می‌کند؛ با وجود مطالعات گوناگونی که تاکنون در زمینه نظریه پردازی در حوزه کارآفرینی انجام گرفته است، الگوی مفهومی فراگیری وجود ندارد که مورد پذیرش اکثر صاحب‌نظران این حوزه نیز باشد. کارآفرینی به معنای ارزش آفرینی، کشف کارآفرینانه کرزنر و خلاقیت و نوآوری شومپتری را در بردارد. هر نوع تغییر در فرایند اقتصادی موجب ارزش آفرینی می‌شود؛ بنابراین، رویکرد این پژوهش نزدیک کردن مبنای نظریه کارآفرینی به علم اقتصاد است؛ به عبارت دیگر، کارآفرینی عبارت است از تغییر در فرایند اقتصادی، زیرا فرایند کارآفرینی عام، انتقال از وضعیتی تعادلی به وضعیتی دیگر است و به دنبال این انتقال، ارزش‌های جدید به وجود می‌آید. **آقایی ایبانه و همکاران (۱۳۹۴)** و **یان و یاب (۲۰۱۵)** نیز به تفکیک از مبدأ پسماند و دفع پسماند تفکیکی از طریق فرایندهای بازیافت در سیستم‌های مدیریت پسماند اشاره کرده‌اند. **استفن (۲۰۲۰)** نیز مطرح نمود؛ نقشه راه سیاستی برای تقویت فرصت کارآفرینی در اماکن شهری، برای دستیابی به رقابت اقتصادی پیشنهاد شده است. **مورسل لتوا (۲۰۲۰)** مطرح نموده است؛ اقتصاد دایره‌ای یک اصطلاح عمومی در حوزه اقتصاد صنعتی است، که مبتنی بر ۱۰ استراتژی مشترک (یعنی بازیابی، بازیافت، تولید مجدد، بازیافت، نوسازی، تعمیر، استفاده مجدد، کاهش، بازاندیشی، امتناع) می‌باشد. **لتون و همکاران (۲۰۲۰)** نیز به نقش دولت و قوانین و اسناد بالادستی پرداخته است که نتایج تحقیق حاضر را تأیید می‌کند.

ریموندو^۲ و همکاران (۲۰۱۸) مطرح کردند؛ استفاده کارآمد از پسماندهای کشاورزی و فرآورده‌های فرعی، که اساساً مواد زاید را به محصولات با ارزش افزوده تبدیل می‌کنند، به عنوان یک محور برای یک استراتژی مؤثر زیست اقتصادی

^۱ Morseletto

^۲ Raimondo

برای توسعه روستایی در نظر گرفته شده است. همچنین عنوان شده زباله می‌تواند به جای یک مشکل پرهزینه تبدیل به یک تجارت سودآور شود و ضمن محافظت از محیط زیست فرصت‌های شغلی سبز و مشاغل سبز ایجاد می‌کند.

پیرانی و ارافت (۲۰۱۴) نیز در تحقیقی مطرح کرد، مدیریت پسماندهای جامد یک وجه مهم در مدیریت محیط زیست مؤسسات متعلق به بخش مهمان نوازی است. **مالنان و برگران (۲۰۱۳)** نیز به نقش فناوری در مدیریت روزمره دارایی‌ها و امکانات زباله جامد، برنامه‌ریزی برای پسماندهای جامد و امکانات بازیافت و رهاسازی، نقشه‌برداری و برنامه‌ریزی مسیرهای کارآمد حمل و نقل زباله و شناسایی موضوعاتی از جمله جمعیت‌های تحت نظارت و دامپینگ غیرقانونی اشاره کرده‌اند که همسو با نتایج تحقیق حاضر است.

امید است این تحقیق بتواند بینش‌های کاربردی برای ارکان کلیدی و ذینفعان صنعت پسماند ایجاد نماید. بر اساس نتایج تحقیق در ادامه پیشنهادات اجرایی و کاربردی ارائه می‌شود:

پیشنهادات اجرایی

پیشنهادات اجرایی بر اساس نتایج تحقیق ارائه می‌شود:

- بهرتر است در تدوین قوانین و سیاست‌های حاکمیتی و رهبری در حوزه پسماند و کسب و کارهای مرتبط با این حوزه به موارد مهمی همچونچون سیاست‌های کلان اقتصادی در حوزه کسب و کارهای استارت‌آپی پسماند، سیاست‌های مالی و پولی دولت در حوزه صنعت پسماند، سیاست‌های بهبود کسب و کار در حوزه کسب و کارهای استارت‌آپی پسماند، سیاست‌های توسعه فناوری در حوزه کسب و کارهای حوزه پسماند و ... توجه گردد.
- پیشنهاد می‌گردد جهت ایجاد بسترهای حمایتی و نهادی در حوزه کسب و کارها در صنعت پسماند به زیرساخت‌های فناورانه نرم و سخت در حوزه کسب و کارهای استارت‌آپی صنعت پسماند، زیرساخت‌های نهادی و تسهیل‌گر و توانمندساز در حوزه کسب و کارهای استارت‌آپی صنعت پسماند و ... توجه گردد.
- در راستای آموزش و توسعه سرمایه انسانی در حوزه کسب و کارهای استارت‌آپی صنعت پسماند در سیاست‌های متاخذ به نهادهای آموزشی در حوزه کسب و کارهای صنعت پسماند، توسعه مهارت‌های تخصصی نیروی انسانی فعال در حوزه کسب و کارهای صنعت پسماند، ارتقا سطح آمادگی منابع انسانی متخصص در حوزه کسب و کارهای صنعت پسماند توجه گردد.
- جهت تدوین راهبردهای مالی و تأمین سرمایه توسعه کسب و کارهای حوزه پسماند راهبردهای توسعه شبکه‌های سرمایه‌گذاری (جمع‌سپاری، سرمایه‌گذاری جمعی) پیشنهاد می‌گردد راهبردهای توسعه فناوری پیشرفته مالی در صنعت پسماند و راهبردهای توسعه فناوری‌های نوین در جریان‌های مالی بین‌المللی در پروژهای مربوط به توسعه کسب و کارهای صنعت پسماند مد نظر قرار گیرد.

پیشنهادات کاربردی

جهت بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند ایران پیشنهاد می‌شود:

- ترسیم نقشه راه اولین و ضروری‌ترین اقدام جهت بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند ایران است. پیشنهاد می‌شود در سطح کلان (اسناد بالادستی و قوانین) مد نظر قرار بگیرد.

- ۲) نهادها یکی از عوامل کلیدی در جهت بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند ایران است زیرا می‌تواند کیفیت، کمیت و تأثیرگذاری را در این فرایند تضمین کند. لذا پیشنهاد می‌شود استانداردهای لازم برای تأثیرگذاری نهادها (رسمی و غیر رسمی) در این فرایند مشخص شود.
- ۳) یکی از مواردی که غالب صاحب‌نظران به آن اشاره کردند فرهنگ‌سازی جهت بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت پسماند ایران است. پیشنهاد می‌شود از طریق آموزش در سطوح مختلف و شیوه‌های گوناگون این عامل تقویت شود.
- ۴) امروزه غالب فعالیت‌های کارآفرینانه فناور محور است. فناوری مزیت رقابتی ایجاد می‌کند و خلق ارزش به همراه دارد. لذا پیشنهاد می‌شود جذب و کاربرد فناوری نوین در این صنعت مورد توجه قرار گیرد.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین به خاطر همکاری در اجرای پژوهش حاضر تقدیر به عمل می‌آید.

منابع

- اثنی عشری، هاجر (۱۴۰۱). تأثیر مدیریت پسماند بر روش‌های تأمین مالی، مطالعه موردی شهرداری شهر کرمان. *نخستین کنفرانس ملی چالش‌های محیط زیست: صنعت و معدن سبز، تهران*، <https://civilica.com/doc/1491710>
- آقای ابیانه، بنفشه؛ صالحی، صادق و کلاتری عبدالحسین (۱۳۹۴). بررسی تأثیر هنجارهای زیست‌محیطی بر بازیافت پسماندهای خانگی: مورد مطالعه منطقه هفت تهران. *بررسی مسائل اجتماعی ایران*، ۲۶(۲)، ۲۳۶-۲۱۵.
- خنیفر، حسین و مسلمی، ناهید (۱۳۹۸). اصول و مبانی روش‌های پژوهش کیفی رویکردی نو و کاربردی (جلد اول). انتشارات نگاه دانش، تهران.
- خسروی، یونس و اشجعی، حمید (۱۳۹۵). مکان یاب یدفن پسماند شهری شهر قزوین با استفاده از روش AHP. *انسان و محیط زیست*، ۱۵(۴)، ۶۳-۵۱.
- خواستار، حمزه (۱۳۸۸). ارائه روشی برای محاسبه پایایی مرحله کدگذاری در مصاحبه‌های پژوهشی. *روش‌شناسی علوم انسانی*، ۱۵(۵۸)، ۱۷۴-۱۶۱.
- دیانتی، مژگان؛ کریمی؛ آصف و اکبری، مرتضی (۱۳۹۷). تأثیر خود کارآمدی کارآفرینانه بر تشخیص فرصت‌ها: با ملاحظه نقش اشتیاق کارآفرینانه شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک‌های علم و فناوری شهر تهران. *توسعه کارآفرینی*، ۱۱(۱)، ۸۰-۶۱.
- ذوقی، محمدجواد؛ قویدل، آریامن و سعیدی، محسن (۱۳۹۵). مقایسه انتشار گاز گلخانه‌ای در سیستم‌های مدیریت پسماند با استفاده از ارزیابی چرخه عمر (LCA). *علوم و تکنولوژی محیط زیست*، ۱۸(۳)، ۹۹-۹۱.
- رخشانی نسب حمیدرضا و صفری خدیجه (۱۳۹۵). برنامه‌ریزی راهبردی مدیریت پسماند شهر زاهدان. *علوم و تکنولوژی محیط زیست*، ۱۸(۳)، ۱۶۴-۱۴۹.
- رضایی میرقاند، محسن (۱۳۹۴). فرایند خلق و کشف فرصت کارآفرینانه. *فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی*، ۸(۲)، ۲۳۱-۲۱۵.
- رماوندی، بهمن؛ بهروزی، حلیمه و پرنیانی، نسرين (۱۳۹۲). بررسی پتانسیل و چالش‌های توسعه بازیافت پسماند در شهر بوشهر. *پژوهان*، ۱۲(۲)، ۳۶-۲۸.
- روستائی، مهدی (۱۴۰۰). بحران پسماند و ضرورت الگو برداری از شهرهای موفق جهان. *یازدهمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، امور مالی، تجارت، بانک، اقتصاد و حسابداری، تهران*، <https://civilica.com/doc/1494584>
- شریف‌زاده، محمدشریف؛ عبدالله‌زاده، غلامحسین و رهبری، محمد (۱۳۹۸). شناسایی و اولویت‌بندی زمینه‌های توسعه کسب و کارهای سبز در استان گلستان. *توسعه کارآفرینی*، ۱۲(۲)، ۲۱۹-۲۰۱.
- صفری، علی؛ خواجه‌پور، آرزو و شائمی، علی (۱۳۹۵). طراحی مدل پورتفولیوی کارآفرینی (مورد مطالعه: کارآفرینی پورتفولیو در شهر اصفهان). *فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی*، ۹(۲)، ۳۱۶-۲۹۷.
- طاهری، علی‌اصغر (۱۳۹۹). نقش مدیریت پسماند در تأمین مالی شهرداری تهران. *کنفرانس بین‌المللی مدل‌ها و تکنیک‌های کمی در مدیریت، قزوین*، <https://civilica.com/doc/1468999>
- کردناجیح، اسدالله؛ خائف‌الهی، احمدعلی؛ زالی، محمدرضا و رفیعی فرشته (۱۳۹۱). تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت بیمارستانی (مورد مطالعه: بیمارستان دکتر شریعتی). *چشم انداز مدیریت بازرگانی*، ۱۱، ۱۱۸-۱۰۱.

میرترابی، مهدیه‌السادات؛ شفیع، فاطمه و رضوانفر، احمد (۱۳۹۲). به کارگیری منابع اطلاعاتی و کانال‌های ارتباطی در فرایند پذیرش مدیریت پسماند روستایی. نشریه محیط زیست طبیعی، ۶۶(۳)، ۳۳۹-۳۲۹.

نیک‌رفتار، طیبه و حسینی، الهه (۱۳۹۵). تأثیر دانش پیشین بر تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه (مورد مطالعه: آژانس‌های گردشگری مشارکت‌کننده در نمایشگاه گردشگری شهر شیراز). توسعه کارآفرینی، ۹(۴)، ۷۴۸-۷۳۱.

References

- Aghayee abianeh, B., Salehi, S., & Kalantari, A. (2015). A Study of the effects of environmental norms on household waste recycling. *Journal of Social Problems of Iran*, 6(2), 215-236 [In Persian].
- Alvarez, S.A., Young, S.L., & Woolley, J.L. (2015). Opportunities and institutions: A co-creation story of the king crab industry. *Journal of Business Venturing*, 30(1), 95-112.
- Baron, R.A. (2004). Opportunity recognition: A cognitive perspective", lally school of management & technology. *Academy of Management Best Conference Paper 2004 ENT: A2*.
- Bresman, H. (2013). Changing routines: A process model of vicarious group learning in pharmaceutical R&D. *Academy of Management Journal*, 56(1), 35-61.
- Bui, T.D., Tsai, F.M., Tseng, M.L., & Ali, M.H. (2020) Identifying sustainable solid waste management barriers in practice using the fuzzy Delphi method, *Resources. Conservation and Recycling*, 154, 104625.
- Davidsson, P. (2015). Entrepreneurial opportunities and the entrepreneurship nexus: A re-conceptualization. *Journal of Business Venturing*, 30(5), 674-695.
- Davidsson, P. (2016). *Researching entrepreneurship*. New York: Springer.
- Diyanati, M., Karimi, A., & Akbari, M. (2018). The impact of entrepreneurial self-efficacy on the recognition of Opportunities with respect to the passion of entrepreneurship. *Journal of Entrepreneurship Development*, 11(1), 61-80 [In Persian].
- Eсна Ashari, H. (2022). The effect of waste management on financing methods, a case study of Kerman city municipality. *The First National Conference on Environmental Challenges: Green Industry and Mining*, Tehran, <https://civilica.com/doc/1491710> [In Persian].
- Ferramosca, S. (2019). A worldwide empirical analysis of the accounting behaviour in the waste management sector. *Waste Management*, 88, 211-225.
- Fidelis, R., Marco Ferreira, A., Antunes, L.C., & Komatsu, A.K. (2020). Socio-productive inclusion of scavengers in municipal solid waste management in Brazil: Practices, paradigms and future prospects. *Resources, Conservation and Recycling*, 154, 104594
- Franco, M.A. (2019). A system dynamics approach to product design and business model strategies for the circular economy. *Journal of Cleaner Production*, 241, 118327.
- Horne, J., Recker, M., Michelfelder, I., Jay, J., & Kratzer, J. (2020). Exploring entrepreneurship related to the sustainable development goals- mapping new venture activities with semi-automated content analysis. *Journal of Cleaner Production*, 242, 118052.
- Kaplan Mintza, K., Hennc, L., Parkd, J., & Kurman, J. (2019). What predicts household waste management behaviors? Culture and type of behavior as moderators. *Resources, Conservation & Recycling*, 145, 11-18.
- Khanifar, H., & Muslimi, N. (2018). *The principles and basics of qualitative research methods, a new and practical approach (Volume 1)*. Negah Danesh Publishing House, Tehran [In Persian].
- Khastar, H. (2009). A method for calculating coding reliability in qualitative research interviews. *Methodology of Social Sciences and Humanities*, 15(58), 161-174 [In Persian].
- Khosravi, Y., & Ashjaei, H. (2017). Landfill site selection for urban hysteresis of Qazvin city using the AHP in ArcGIS software. *Human & Environment*, 15(4), 51-63 [In Persian].
- Kurdanaj, A., Khaif Elahi, A.A., Zali, M.R., & Rafiei, F. (2011). Identifying entrepreneurial opportunities in the hospital industry (case study: Dr. Shariati Hospital). *Business Management Perspectives*, 11, 101-118 [In Persian].
- Lehtonen, M., Kojo, M., Jartti, T., Litmanen, T., & Kari, M. (2020) The roles of the state and social licence to operate? Lessons from nuclear waste management in Finland, France, and Sweden. *Energy Research and Social Science*, 61, 101353.

- Maclennan, B.L.A., Bergeron, S.J. (2013). 3D digital city platforms as collaborative and decision-making tools for small municipalities and rural areas, Sustainable Practices: Concepts. *Methodologies, Tools, and Applications*, 1, 537-550.
- Minelgaité, A.A., & Liobikienė, G. (2019) Waste problem in European Union and its influence on waste management behaviours. *Science of the Total Environment*, 667, 86-93.
- Mirtorabi, M. S., Shafiee, F., & Rezvanfar, A. (2013). Applying information resources and communication channels in adoption process of rural waste comprehensive management. *Journal of Natural Environment*, 66(3), 329-339 [In Persian].
- Morseletto, P. (2020). Targets for a circular economy. *Resources, Conservation and Recycling*, 153, 104553.
- Nikraftar, T., & Hosseini, E. (2017). The effect of prior knowledge on entrepreneurial opportunity recognition (the Case study of tourism agencies participating in tourism fairs in Shiraz). *Journal of Entrepreneurship Development*, 9(4), 731-748 [In Persian].
- Nuschelera, D., Engelen, A., & Zahra, S.A. (2019). The role of top management teams in transforming technologybased new ventures' product introductions into growth. *Journal of Business Venturing*, 34(1), 122-140.
- Pirani, S.I., & Arafat, H.A. (2014). Solid waste management in the hospitality industry: A review. *Journal of Environmental Management*, 146, 320-336.
- Raimondo, M., Caracciolo, F., Cembalo, L., Chinnici, G., Pecorino, B., & D'Amico, M. (2018). Making virtue out of necessity: Managing the citrus waste supply chain for bioeconomy applications. *Sustainability (Switzerland)*, 10(12), 4821.
- Rakhshanasab, H., & Safari, K. (2016). Strategic Planning Management of Solid Waste in Zahedan City Using SWOT Method. *Journal of Environmental Science and Technology*, 18(3), 149-164 [In Persian].
- Ramavandi, B., Behrouzi, H., Parniani, N. (2014). Investigation of the potential and challenges of development of solid waste recycling in Bushehr. *Pajouhan Science Journal*, 12(2), 28-36 [In Persian].
- Rezaei Mirgha'ed, M. (2015). The Process of Entrepreneurial Opportunity Creation and Exploration. *Journal of Entrepreneurship Development*, 8(2), 215-231 [In Persian].
- Rostai, M. (2021). The waste crisis and the need to follow the example of the successful cities of the world. The 11th International Conference on Management, Finance, Business, Bank, Economy and Accounting, Tehran, <https://civilica.com/doc/1494584> [In Persian].
- Safari, A., & Khajepoor, A. (2016). Designing an Portfolio Entrepreneurship Model: Case Study of Isfahan's Portfolio Entrepreneurship. *Journal of Entrepreneurship Development*, 9(2), 297-316 [In Persian].
- Sakhdari, K. (2016). Corporate entrepreneurship: A review and future research agenda. *Technology Innovation Management Review*, 6(8), 5-18.
- Shane S., & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1), 217-226.
- Sharifzadeh, M.Sh., Abdollahzadeh, G., & Rahbari, M. (2019). Identification and Prioritization of Green Enterprise Development Areas in Golestan Province. *Journal of Entrepreneurship Development*, 12(2), 201-219 [In Persian].
- Sobel, R.S. (2008). Testing baumol: Institutional quality and the productivity of entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 23(6), 641-655.
- Spigel, B. (2015). The relational organization of entrepreneurial ecosystems. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(1), 12167.
- Stephens, M. (2020) Cities as custodians for entrepreneurial opportunity. *Urban Book Series*, 2020, 31-49.
- Subhasish D., Lee, S.H., Kumar, P., Kim, K.H., & Lee, S.S. (2019). Satya sundar bhattacharya, solid waste management: Scope and the challenge of sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 10, 658-678.
- Taheri, A.A. (2019). The role of waste management in the financing of Tehran municipality. *International Conference on Quantitative Models and Techniques in Management*, Qazvin, <https://civilica.com/doc/1468999> [In Persian].

- Van Engeland, J., Beliën, J., De Boeck, L., & De Jaeger, S. (2020). Literature review: Strategic network optimization models in waste reverse supply chains. *Omega (United Kingdom)*, 91, 102012.
- Yuan, Y., & Yabe, M. (2015). Residents' preferences for household kitchen waste source separation services in Beijing: A choice experiment approach. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 12(1), 176-190.
- Zoghi, M., Ghavidel, A., & Saeedi, M. (2016). Comparison of Greenhouse Gas Emissions in Solid Waste Management Systems Using Life Cycle Assessment (LCA). *Journal of Environmental Science and Technology*, 18(3), 91-99 [In Persian].

